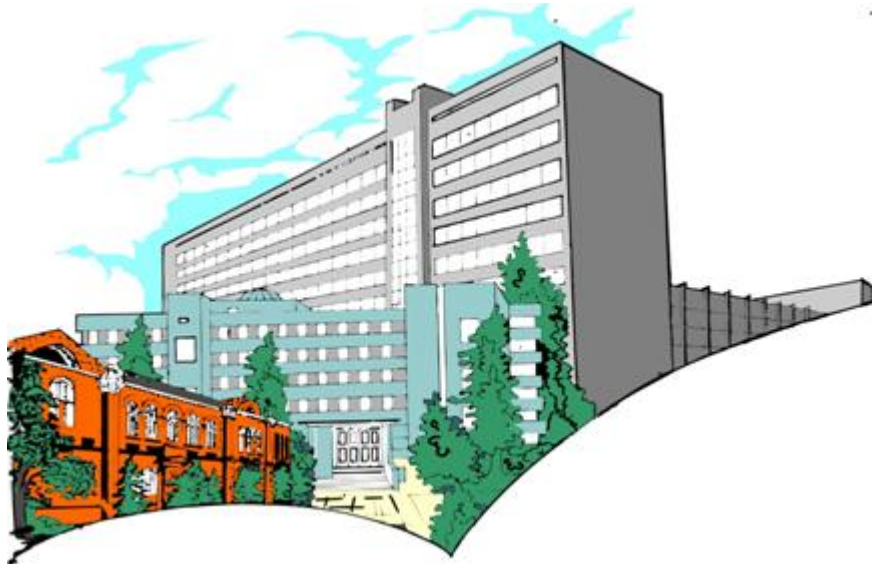

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет**

Рембецька О.В., Орлова Н.В., Юріна Ю.М.

**ЗБІРКА ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
спеціальності 061 Журналістика
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Херсон, 2019

УДК 316.77(073)(076)

Програми навчальних дисциплін кафедри соціальних комунікацій спеціальності 061 Журналістика другого (магістерського) рівня вищої освіти: навчальний посібник / **Рембецька О.В., Орлова Н.В., Юріна Ю.М.**; за заг. ред. **Рембецької О.В.** – Херсон, 2019. – 166 с.

Рецензенти:

Іванова О.А. – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан факультету журналістики, реклами та видавничої справи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Мартос С.А. - кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Херсонського державного університету

*Рекомендовано вченою радою Херсонського державного університету
(протокол № 5 від 25.11.2019)
в якості навчального посібника для викладачів і студентів факультету
української філології та журналістики*

ЗМІСТ

СПІЧРАЙТИНГ	4
МЕДІАКРИТИКА.....	8
ПРИКЛАДНІ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ.....	18
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	17
НОВІ МЕДІА.....	22
ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА.....	27
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	30
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	36
СОЦІАЛЬНА ІНФОРМАТИКА.....	41
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ, ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ І РЕДАГУВАННЯ.....	45

Навчальна програма дисципліни «Спічрайтинг»

Розробник – Рембецька Ольга Віталіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Навчальну програму укладено на основі робочої навчальної програми з дисципліни «Спічрайтинг» / Укладачі: доцент Ковтун Т.В., доцент Ротовський А.А., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. К., 2009.

Предмет навчальної дисципліни «Спічрайтинг» - теорія і практика підготовки усних публічних виступів для різних сфер діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна є однією з базових для спеціальності «Журналістика», є складовою циклу спеціальних дисциплін вибіркової частини фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» і тісно пов'язана із дисциплінами усього журналістського циклу, зокрема «Теорія і практика рекламної діяльності», «Паблік рілейшнз», «Іміджелогія», «Теорія твору і тексту».

Метою і завданням навчальної дисципліни «Спічрайтинг» є:

- усвідомлення студентами місця спічрайтингу в системі підготовки фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю;
- визначення ролі публічних виступів у процесі формування маркетингових позицій суб'єкта соціальних комунікацій;
- ознайомлення з історією становлення і розвитку науки риторики і ораторського мистецтва;
- вивчення законів публічного мовлення;
- усвідомлення психологічних засад діяльності спічратера і оратора;
- усвідомлення соціологічних засад діяльності спічрайтера і оратора;
- ознайомлення з основними засобами переконання і здійснення вербального впливу на аудиторію;
- ознайомлення з основними засобами здійснення невербального впливу на аудиторію;
- ознайомлення з композицією промови;
- ознайомлення зі специфікою підготовки різних видів промов за обставинами виголошення промови;
- ознайомлення зі специфікою підготовки різних видів промов за їхніми психологічними мотивами;
- ознайомлення зі специфікою підготовки різних видів промов за сферою і цільовим спрямуванням;
- підготовка до практичного спічрайтингу;
- вироблення практичних професійних навичок в галузі спічрайтинга.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність спілкуватися державною мовою.

Програмні результати навчання:

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усні, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;

- застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів 1 курсу магістратури і складається з 3 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Теоретичні засади спічрайтингу.

Предмет і завдання курсу «Спічрайтинг». Предмет і завдання діяльності спічрайтера. Роль усного публічного виступу в процесі формування іміджу політика, том-менеджера, діяча культури тощо. Етичні засади діяльності спічрайтера. Сутність етно-історико-культуроспецифічної теорії риторики. Динамічний характер риторичного ідеалу.

Становлення спічрайтингу як сфери практичної діяльності. Короткі відомості з історії риторики. Діяльність логографів за часів Давньої Греції. Специфіка давньогрецької і давньоримської риторики, особливості християнського красномовства. Роль Аристотеля, Сократа, Цицерона, ранньохристиянських ораторів в процесі становлення риторичних законів і традицій. Риторичні традиції XIX – XX століття. Закономірності публічних виступів ораторів тоталітарних часів і часів демократії.

Змістовий модуль № 2. Практика підготовки публічних виступів.

Підготовка публічного виступу. Закони риторики як системна основа підготовки до публічного виступу. Публічний виступ як системне явище. Модель публічної комунікації. Закони риторики як основа успішної риторичної діяльності: концептуальний, моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, ефективної комунікації, системно-аналітичний. Особливості підготовчого етапу при написанні промови. Поняття композиції промов. Складові промови: початок, вступ, основна частина, висновки, закінчення.

Підготовка публічного виступу. Композиція промови. Закони риторики як системна основа реалізації публічного виступу. Закони риторики на етапі реалізації виступу. Поведінка мовця, використання вербальних та невербальних засобів впливу. Закон ефективної комунікації, системно-аналітичний закон в дії. Види взаємин оратора з аудиторією: суб'єктно-об'єктні, суб'єктно-суб'єктні взаємини, способи їх встановлення в тексті промови і під час виступу. Критерії оцінки усного публічного виступу.

Типи мовлення, види публічних виступів, сфери публічного мовлення. Типи мовлення: монолог, діалог, полілог, монолог з елементами діалогізації. Види публічних виступів за умовами виголошення, за змістом та психологічними

мотивами. Зв'язок між темпом мовлення і видами публічних виступів. Поняття про дебати, дискусію, полеміку, мітингову та суспільно-політичну промову тощо. Типи мовлення і види виступів відповідно до сфер спілкування: політика, економіка, бізнес, культура, адміністрування тощо.

Психологічні та соціологічні засади підготовки публічних виступів. Психологічні засади спічрайтингу. Увага, пам'ять, інтерес, рівні сприйняття інформації як психологічні чинники та їх урахування при написанні та виголошенні промови. Соціологічні засади спічрайтингу. Соціологічні чинники забезпечення ефективного мовленнєвого впливу: вік, стать, професія, мова, віросповідання, місце проживання, національна приналежність тощо. Етика публічного виступу.

Взаємодія оратора і слухача: засоби переконання. Аналіз основного і допоміжного матеріалу в промові. Поняття аргументації. Види аргументів. Допоміжний матеріал: визначення, факти, приклади, статистика, наочність, посилення на оратора. Використання засобів переконання відповідно до сфери мовлення: економіка, політика, міжнародні відносини, культура, національна політика, спорт тощо. Еристичні методи в усному публічному мовленні. Види запитань і відповідей.

Взаємодія оратора і слухача: засоби впливу, засоби забезпечення взаємодії оратора і слухача. Діловий спічрайтинг. Взаємодія оратора і слухача: вербальний рівень. Взаємодія оратора і слухача: пара вербальний рівень. Мовчання. Слухання. Ювілейні промови, виступи перед електоратом, святкові промови, тости, звіти про діяльність, виступи-експромти. Діловий спічрайтинг, специфіка виголошення ділових промов.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Бредемайер Карстен. Искусство словесной атаки. Практическое руководство \ Карстен Бредемайер; Пер. с нем. – 3-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 187 с.
2. Ковтун Т.В. Риторика. Хрестоматія. – К.: КиМУ, 2003. – 80 с.
3. Куньч Зоряна. Риторичний словник. – К.: Рідна мова, 1997. – 341 с.
4. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2003. – 311 с.
5. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. – «Рефл-бук» «Ваклер», 2001. – 349 с.
6. Сагач Г.М. Риторика: Курс лекцій. – К.: ІСДО, 1993. – 148 с.
7. Хоменко І.В. Еристика. Мистецтво полеміки: Навч. Посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 192 с.
8. Денисюк С. Г. Комунікологія : навчальний посібник / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2015. – 102 с.
9. Денисюк А.В. Політичний спічрайтинг як особлива PR-технологія. Електронний ресурс. Режим доступа: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=16&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiX3MT->

y5_hAhWQAxAIHUaiD4YQFjAPegQIBxAB&url=https%3A%2F%2Fsiba
c.info%2Fstudconf%2Fscience%2Fii%2F27358&usg=AOvVaw0B4trQJc3
Y9gQEh4ccs-0E

10. Савченко Л.В. Спічрайтинг як специфічна PR-технологія і спеціалізація в професії PR- фахівця. Електронний ресурс. Режим доступа: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwi7jq--zZ_hAhWCllsKHfKVBloQFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fvirtuni.education.zp.ua%2Finfo_cpu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FSavchenko%2520LV_publicacii.doc&usg=AOvVaw1-17EGZ-MEsPPVoc9FnshK
11. Мойсеєв В.А. Паблік рілейшинз: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2007. – 224 с.
12. Почепцов Г.Г. Паблік рілейшинз. – К., 2003. – 373 с.

Додаткова:

1. Основи риторики для менеджерів: Навчально-практичний посібник. – Ужгород: Інпроф, 1998. – 396 с.
2. Сагач Г.М. Золотослів: Хрестоматія по курсу риторики. – К.: Школяр, 1992. – 416 с.
3. Томан Іржі. Мистецтво говорити: Пер. з чеськ. – К.: Політвидав України, 1989. – 293 с.
4. П'ять промов, які змінили Україну. Українська правда. Електронний ресурс. Режим доступа: <https://www.pravda.com.ua/articles/2016/04/8/7104810/>

Електронні ресурси

1. <https://www.president.gov.ua/news/speeches> – промови Президента України
2. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань
3. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, написання творчих робіт, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає екзамен.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентацій, реферативних повідомлень, робота в групах під час аналізу промов, написання та виголошення публічних промов.

Навчальна програма дисципліни «Медіакритика»

Укладач – Орлова Наталя Василівна,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Навчальну програму укладено на основі навчально-методичного комплексу дисципліни «Медіакритика» для студентів II курсу (спеціальність: журналістика) / канд. філол. наук, доцент Михайлюта В.П., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики, кафедра історії журналістики. К., 2009.

Предмет вивчення. Медіакритика виявляє демократичний потенціал ЗМІ у забезпеченні прав громадян на правдиву, своєчасну і повну інформацію, є дієвою формою впливу на ЗМІ та журналістів в умовах демократії. У такому розумінні медіакритика постає як дисципліна, що сприяє розумінню необхідності дотримання етичних, правових норм діяльності журналіста, здобутих у курсах теоретичних професійних дисциплін. Медіакритика з'ясовує критерії та принципи аналізу й оцінки медіапродукту, виявляє актуальні проблеми медіапростору. Ця дисципліна дає уявлення про нову, специфічну сферу медіа діяльності, яка в останні роки набуває все більшої популярності і є цікавою не лише для професіоналів, а й для широкої аудиторії.

Предметом медіакритики є нове медіатло в журналістиці, що займається моніторингом медіапродукту і, цим самим, перебирає на себе функції регулятора в системі професійної діяльності журналістів та інших творців медійного змісту.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Медіакритика» тісно пов'язаний із такими дисциплінами, як «Журналістський фах», «Теорія і методика журналістської творчості», «Медійні жанри», «Журналістська етика» тощо.

Мета дисципліни «Медіакритика» - формувати в студентів навички критичного осмислення різного роду матеріалів у ЗМІ, об'єктивного їх оцінювання; засвоєння норм, що регламентують якісну діяльність засобів масової інформації.

Мета реалізується шляхом розв'язання таких завдань:

- ознайомити із розвитком медіакритики як новим видом журналістської діяльності за кордоном та в Україні.
- визначити місце і роль медіакритики в загальній системі ЗМІ, а також в інформаційному просторі України;
- засвоїти базові принципи медіаспоживання, практичні маркери інформації та пропаганди в медіапросторі;
- засвоїти поняття «медіакритика», «медіаекологія», «мова ворожнечі», «замовна журналістика», «цензура», «фейк»;

- орієнтуватися в жанровій специфіці, функціях, ознаках, структурно-композиційних особливостях жанрів медіакритики: «огляд», «огляд ЗМІ», «рецензія», «стаття», «моніторинг», «рейтинг», «колонка» тощо;
- сприяти набуттю навичок щодо проведення ґрунтовного аналізу якості вітчизняного медіапродукту.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній формах;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним.

Програмні результати навчання:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або з колегами;
- оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів I курсу РВО «магістр» і складається з 4 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Основи теорії медійної критики

Медіакритика як галузь журналістської діяльності. Зміст поняття «медіакритика». Погляди зарубіжних та українських дослідників. Проблеми становлення медіакритики в Україні і за кордоном. Предмет і основні характеристики медіакритики. Види медіакритики: академічна; професійна; масова. Функції медіакритики: інформаційно-комунікативна; пізнавальна; регулятивна; корекційна; просвітницька.

Спеціалізовані медіакритичні видання. Жанрові форми вітчизняної медіакритики. Загальна характеристика спеціалізованих медіакритичних видань: «Телекритика» <http://ua.telekritika.ua/>; «Медіакритика» <http://www.mediakrytyka.info/>; «Детектормедіа» <http://detector.media/>; проект MediaSapiens <http://osvita.mediasapiens.ua/>; проект Stopfake <http://www.stopfake.org/>. Жанрові характеристики медіакритики. Використання інформаційних жанрів. Аналітичні жанри в медіакритиці. Публіцистичні жанри в медіакритиці.

Соціальна роль медіакритики. Медіакритика та аудиторія ЗМІ. Медіакритика і формування суспільного консенсусу. Медіакритика і проблема суспільної довіри до ЗМІ. Роль медіакритики в захисті гуманістичної культури. Медіакритика і мовна культура ЗМІ. Роль медіакритики у підтриманні здорового психологічного і морального клімату в суспільстві. Медіакритика і висвітлення у ЗМІ проблем суспільної безпеки. Взаємини медійних організацій і аудиторії в умовах інформаційного ринку. Медіакритика і проблема соціальної відповідальності ЗМІ. Підзвітність ЗМІ

перед суспільством і медіакритика. Роль медіакритики у формуванні раціонально-критичної інформаційної культури.

Проблеми медіаекології. Медіакритика як прояв своєрідного ноосферного екобалансу (нооценозу). Роль медіакритики в корекції соціально-шкідливих стереотипів (етичних, расових, статевих, культових). Мова ворожнечі: дегуманізація. Образ ворога. Ознаки і техніки мови ворожнечі. Ярлики ворожнечі щодо внутрішньо переміщених осіб.

Проблема замовної журналістики. Інформація і медіаспоживання. Практичні маркери інформації та пропаганди в медіапросторі. Власники медіа. Цензура, самоцензура, джинса. Журналістські стандарти. Маніпуляції в медіа та пропаганда. Фейк як один із механізмів інформаційної маніпуляції. Маніпуляції в заголовках, з експертами, фотофейки, маніпуляції на ТБ, в нових медіа, в книгах. Застосування інструментів перевірки інформації, спростування фейків

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Бутирїна М.В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіасередовищі: Монографія. – Дніпропетровськ: «Слово», 2009. – 368 с.
2. Квіт С. Масові комунікації : підручник / С. Квіт. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 208 с.
3. Короченский А. «Пятая власть?» Феномен медіакритики в контексте інформаційного ринку : монограф. / А. П. Короченский. - Ростов: Международный ин-т журналистики и филологии, 2002. – 272 с.
4. Медіакритика: навчально-методичний комплекс для студентів II курсу (спеціальність «Журналістика») / підготув. канд. філол. наук, доцент Михайлюта В.П.: - К. : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 70 с.
5. Михайлин І. Журналістика як всевіт: Вибрані медіадослідження. – Х.: Прапор, 2008. – 512с.
6. Потятинник Б. Медіа: ключі до розуміння .Серія: Медіакритика. – Львів, 2004.- 312с.
7. Фенько Н.М. Медіакритика: Навчально-методичний посібник / Н.М. Фенько. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – 103 с.

Додаткова

1. Артеменко С. Чи можна подолати «джинсу» в українській журналістиці? [Електронний ресурс] / С. Артеменко. УНІАН. Права людини [сайт]. – Режим доступу : //http://human-rights.unian.ua/155239-chi-mojna-podolati-djinsu-v-ukrajinskiy-jurnalistitsi.html. – Назва з екрану.
2. Голуб О. Що таке «джинса» і як її вилікувати [Електронний ресурс] / О. Голуб. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/scho_take_dzhinsa_i_yak_ii_vili_kuvati/. – Назва з екрану.

3. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О., – К.: Ніч лава, 2006. – 100 с.
4. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
5. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 212 с.
6. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: Підручник / Передм. В.П. Мостового. – 2-ге вид., випр. – К.: Вища шк., 2007, 231 с.: іл.
7. Кабачій Р. «Джинса» як дорогий гаджет – мусиш мати, але навіщо – невідомо [Електронний ресурс] /Р. Кабачій. Тиждень.ua [сайт]. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Society/94363/PrintView/1/5>. – Назва з екрану.
8. Колодницька С. Як розпізнати джинсу в газеті [Електронний ресурс] / С. Колодницька. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/yak_rozpiznati_dzhinsu_v_gazeti/. – Назва з екрану.
9. Колодницька С. Як розпізнати джинсу в інтернеті [Електронний ресурс] / С. Колодницька. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу : <http://old.mediasapiens.ua/material/2215>. – Назва з екрану.
10. Колодницька С. Як розпізнати джинсу в теленовинах [Електронний ресурс] / С. Колодницька. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу : <http://old.mediasapiens.ua/material/2075>. – Назва з екрану.
11. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. – К., 1995. – 304 с.
12. Корнєєв В.М. Підходи до вивчення прихованого текстового впливу // Вісн. Київ. ун-ту. Журналістика. – 2001. – Вип. 9. – С. 75-79.
13. Кужель Р. Як вирішити проблему оплачуваних матеріалів у ЗМІ? Рекомендації експерта Ради Європи Расто Кужела [Електронний ресурс] /Р. Кужель. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/government/yak_virishiti_problemu_oplachuvanikh_materialiv_u_zmi_rekomendatsii_eksperta_radi_evropi_rasto_kuzhela/– Назва з екрану.
14. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губернський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
15. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Підручник. – К.: Експрес-об'ява, 1998. – 334 с.
16. Партико З.В. Теорія масової інформації: Навчальний посібник. – Львів, „Паїс”, 2007. – 122 с.
17. Різун В. Теорія масової комунікації: підручн. для студ. галузі 0303 "журналістика та інформація". // В.В. Різун. – К.: Видавничий центр "Просвіта", 2008. – 260с.
18. Різун В.В. Маси: Тексти лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2003. – 118 с.
19. Розкладай І. Чи треба лагодити джинсометр? [Електронний ресурс] / І. Розкладай. Osvita.mediasapiens. [сайт]. – Режим доступу :

http://osvita.mediasapiens.ua/authors_view/chi_treba_lagoditi_dzhinsometr/ – Назва з екрану.

20. Сайчук А. Що таке «джинса» і з чим її їдять? [Електронний ресурс] / А. Сайчук. Телекритка. Медіаграмотність [сайт]. – Режим доступу : <http://www.telekritika.ua/medialiteracy/2010-03-31/52023> – Назва з екрану.
21. Українське законодавство: засоби масової інформації / Підготовлено Програмою правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа. – К., 2004.
22. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: Підручник-практикум. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2004. – 130 с.
23. Шух С. Що таке корупція в українських ЗМІ? [Електронний ресурс] /С. Шух. Інфо. [сайт]. – Режим доступу : <http://1info.net/blogs/blog-gazety-nashe-mukachevo/scho-take-korupc-ja-v-ukra-nskih-zm.html> – Назва з екрану.

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань
2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка
3. http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017.aspx – електронні ресурси Наукової бібліотеки ХДУ
4. <http://www.trk-mag.kiev.ua/> – фаховий часопис «Телерадіокур'єр»
5. <http://www.telekritika.ua/> – сайт для медійників «Телекритика»
6. <https://internews.ua/> – сайт для журналістів, медіаекспертів «Інтерньюз-Україна»
7. <https://detector.media/> – українське інтернет-видання про медіа «Детектор медіа»
8. <https://ms.detector.media> – проект MediaSapiens із підвищення медіаграмотності аудиторії ГО «Детектор медіа»
9. <https://www.stopfake.org/uk/golovna/> – сайт для перевірки фактів Stopfake.org від Могилянської школи журналістики та програми для журналістів і редакторів Digital Future of Journalism
10. <http://www.aup.com.ua/> – електронний ресурс незалежної організації «Академія української преси» із підвищення кваліфікації журналістів України
11. <http://www.mediakrytyka.info/> – електронний часопис «МедіаКритика» Інституту медіаекології Львівського національного університету імені Івана Франка та Західноукраїнського центру «Нова журналістика»
12. <https://irrp.org.ua/> – сайт української громадської організації із розвитку українських медіа через навчання та підтримку
13. <https://www.bez-brehni.com/category/factcheck/> – електронний ресурс проекту перевірки інформації FactCheck-Ukraine громадської організації «УКР» (Українська команда реформаторів)

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, виконання проблемних завдань, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає залік.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентації, реферативних повідомлень, робота в групах під час аналізу контенту медіакритичних видань.

Навчальна програма дисципліна «Прикладні соціально-комунікаційні технології»

Укладач – Орлова Наталя Василівна,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Навчальну програму дисципліни «Прикладні соціально-комунікаційні технології» укладено на основі робочої навчальної програми з «Прикладних соціально-комунікаційних технологій» для студентів освітнього рівня другий (магістерський), спеціальності 061 Журналістика / Укладач: Фруктова Я.С., к.пед.н., доцент кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. К., 2016, 33 с.

Предмет вивчення. Навчальна дисципліна «Прикладні соціально-комунікаційні технології» спрямована на вивчення теорії та методології сучасних прикладних соціально-комунікаційних технологій, специфіки їх використання в процесі організації комунікативного простору.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Прикладні соціально-комунікаційні технології» тісно пов'язаний із такими спеціальними дисциплінами, як «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Методологія досліджень», «Соціальна інформатика» тощо.

Мета дисципліни «Прикладні соціально-комунікаційні технології» - формування системи знань про технології комунікації, їх ефективність. Вивчення курсу передбачає акцентування на розвиткові професійної етичної культури, відповідальності за результати праці, формування знань про ідеальну модель ефективного спілкування в умовах соціальних комунікацій.

Мета реалізується шляхом розв'язання таких **завдань**:

- ознайомити з різновидами соціально-комунікаційних технологій;
- оволодіти методологічною базою спеціальності;
- аналізувати процес комунікації з точки зору доцільності використання різноманітних технологій;
- розробка алгоритму професійної комунікаційної взаємодії фахівців з журналістики зі споживачами їх послуг.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній формах;

- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань;
- використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів I курсу РВО «магістр» і складається з 3 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Сучасна практика застосування прикладних соціально-комунікаційних технологій.

Комунікативний простір як сфера професійної діяльності. Технологічний процес як система технік, що використовуються для досягнення певної мети. Масова комунікація як форма соціального регулювання. Технологічний об'єкт праці професійного комуніканта. Комунікаційні технології як сукупність засобів трансформації громадської думки. Поняття соціальні простір, час, смисли.

Символічна, міфологічна, подійна організація комунікативного простору. Символи як акумулятори людського досвіду. Візуальна організація комунікативного простору. Міфологічна організація комунікативного простору. Подійна організація комунікативного простору.

Сучасна практика застосування комунікаційних технологій. Public Relations як сфера професійної діяльності: брендінг, іміджмейкінг. Історія PR як сфери професійної діяльності. Типологія PR, сучасні маркери. «Мімікрія» PR-технологій. Зворотній зв'язок як основа PR. Сучасні теорія і практика брендінгу (на конкретних прикладах). Сучасні теорія і практика іміджмейкінгу (на конкретних прикладах).

Реклама, паблісіті. Технологічні аспекти сучасної реклами, її ефективність. Паблісіті як дії, спрямовані на залучення уваги громадськості шляхом безкоштовного висвітлення події у засобах масової інформації. Івент-менеджмент.

Інформаційні війни. Подія та її висвітлення як два різних об'єкта, які можуть не співпадати. Поняття «інформаційна асиметрія». Схема розвитку теми в ЗМІ. Вимоги до побудови пропагандистських повідомлень. Перехід від однієї системи цінностей до іншої: зняття ідентичності, встановлення провини, самозрадження тощо.

Спіндоктор, виправлення висвітлення події у мас-медіа, менеджмент новин. Подія та її висвітлення як два різних об'єкта, які можуть не

співпадати. Співвідношення події та символічної новини. Стійкі формули комунікативного управління, організація та реорганізація події в її комунікативній площині. Офіційні та неофіційні канали впливу. Менеджмент новин.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Блэк С. Паблик рилейшнз. Что это такое? – М., 2000.
2. Борисов Б.Л. Реклама и паблик рилейшнз. Алхимия власти. – М., 2008.
3. Браун Л. Имидж – путь к успеху. – СПб., 1996.
4. Викентьев И. Л. Приемы рекламы и public relations. – СПб., 1995
5. Гавра Д. Социально-коммуникативные технологии: сущность, структура, функции / Д.П. Гавра [Электронный ресурс] // Оптимальные Коммуникации (ОК). Режим доступа: <http://jarkLrn/wpress>.
6. Гринберг Т.Э. Политическая реклама: портрет лидера. – М., 2005.
7. Дейвис Ф. Ваш абсолютный имидж. – М., 2007.
8. Діагностика та моделювання PR процесів [Текст] : монографія / О. В. Курбан ; Київ. нац. ун-т культури і мистец., Інститут журналістики та міжнародних відносин. – Київ : Українська конфедерація журналістів, 2012. – 159 с.
9. Журналістика в піарі та піар у журналістиці [Текст]. – Київ : Грамота, 2010. – 286 с.
10. Зв'язки з громадськістю [Текст] : наукові основи, методика, практика. вид. 3-тє, доповнене і перероблене / В. Г. Королько, О. В. Некрасова. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2009. – 831 с.
11. Коновець О. Масова комунікація : теорії, моделі, технології : навч. посіб. / О.Ф. Коновець. – К. : ЛГУ, 2009. – 266 с.
12. Матвієнко В. Соціальні технології / В.Я. Матвієнко – К. : Українські пропілеї, 2001 – 446 с.
13. Моисеев В. Паблик рилейшнз. Теория и практика, – К. : ВИРА-Р, 1999. – 1376 с.
14. Матвієнко В. Соціальні технології / В.Я. Матвієнко – К. : Українські пропілеї, 2001. – 446 с.
15. Мельник Т.С. Mass-media: психологические процессы и эффекты. – М., 2006.
16. Островська Н. В. Прикладні соціально-комунікаційні технології [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Н. В. Островська. – Електрон. дані. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2017.
17. Паблік рилейшнз [Текст] : навч. посібник / Л. В. Балабанова, К. В. Савельєва ; М-во освіти і науки України, Донецький нац. ун-т екон. і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. - Київ : Професіонал, 2008.
18. Паблік рилейшнз [Текст] : навчальний посібник / В. А. Мойсєєв. – Київ : Академвидав, 2007.

19. Почепцов Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://issuu.com/the-communication/docs/19-26>.
20. Почепцов Г. Информационно-политические технологии. М.: Центр, 2003. – 384 с.
21. Почепцов Г.Г. Коммуникационные технологии. – Киев, 2009.
22. Почепцов Г.Г. Информационные войны. – Киев, 2009.
23. Почепцов Г.Г. Паблик рилейшнз, или как успешно управлять общественным мнением. – М., 2008.
24. Почепцов Г.Г. Теория и практика коммуникации. – М., 2008.
25. Холод О. Соціальні комунікації: соціо- і психолінгвістичний аналіз : навч. посіб. / О.М. Холод. [2-е вид., доп. і випр.]. – К. : Київський міжнародний університет; Українська асоціація психолінгвістів, 2010.

Додаткова

1. Березин В.М. Массовая коммуникация: сущность, каналы действия. – М.: Рип-холдинг, 2003. – 174 с.
2. Брайант Дж., Томпсон С. Основы воздействия СМИ: Пер. с англ. – М.; СПб; К.: Узд. Дом «Вильямс», 2004. – 426 с.
3. Бырсан Г.Ф. Эффективность информационного процесса взаимодействия массовой информации и аудитории (к теории вопроса): Лекции. – Казань: КГУ, 1989. – 62 с.
4. Журналистика: проблемы эффективности: Сб. науч. тр. / Редкол.: В.М. Теплюк и др. – Владивосток: Изд-во Дальневосточного ун-та, 1988. – 86 с.
5. Иванов В.Ф. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 212 с.
6. Корнев М.Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія: Підручник. – К., 1995. – 304 с.
7. Корнеев В.М. Підходи до вивчення прихованого текстового впливу // Вісн. Київ. ун-ту. Журналистика. – 2001. – Вип. 9. – С. 75-79.
8. Масова комунікація: Підручник / А.З. Москаленко, Л.В. Губернський, В.Ф. Иванов, В.А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
9. Пронин Е.И. Текстовые факторы эффективности журналистского воздействия. – М.: Изд-во МГУ, 1981. – 158 с.
10. Різун В.В. Маси: Тексти лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2003. – 118 с.
11. Холод О.М. Комунікаційні технології [текст] підручник / О. М. Холод – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 2013 с.
12. Чекмишев О.В. Основы профессиональной коммуникации. Теория і практика новинної журналістики: Підручник-практикум. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2004. – 130 с.
13. Шаповал Ю.Г. Личностные методы повышения эффективности средств массовой информации: Уч. Пособие для студентов. – К.: УМК ВО, 1989. – 64 с.

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань
2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка
3. http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017.aspx – електронні ресурси Наукової бібліотеки ХДУ
4. <http://www.telekritika.ua/> – сайт для медійників «Телекритика»
5. <https://internews.ua/> – сайт для журналістів, медіаекспертів «Інтерньюз-Україна»
6. <https://detector.media/> – українське інтернет-видання про медіа «Детектор медіа»
7. <http://www.aup.com.ua/> – електронний ресурс незалежної організації «Академія української преси» із підвищення кваліфікації журналістів України
8. <https://igrp.org.ua/> – сайт української громадської організації із розвитку українських медіа через навчання та підтримку

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає залік.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентації, реферативних повідомлень, робота в групах.

Навчальна програма дисципліна «Теорія та історія соціальних комунікацій»

Укладач – Орлова Наталя Василівна,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Навчальну програму дисципліни «Теорія та історія соціальних комунікацій» укладено на основі робочої програми дисципліни «Теорія та історія соціальних комунікацій» для студентів другого освітнього рівня (магістерського), галузь знань 06 Журналістика, спеціальність 061 Журналістика / Розробник: Сніжко А.С., канд. політол. наук, старший викладач. Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут журналістики, кафедра журналістики та нових медіа. К., 2016.

Предмет вивчення. «Теорія та історія соціальних комунікацій» - фундаментальна теоретична дисципліна, вивчення якої сприяє систематизації історичних передумов і теоретико-методологічних засад функціонування соціальних комунікацій, їх прикладному застосуванню в мас-медіа. Курс «Теорія та історія соціальних комунікацій» орієнтований

на те, щоб дати студентам базові теоретичні знання й практичні навички для оцінювання інформаційних властивостей під час пошуку, створення, збереження, розповсюдження соціальної інформації. формування в студентів навичок критичного осмислення різного роду матеріалів у ЗМІ, об'єктивного їх оцінювання. Він дає уявлення про нову, специфічну сферу медіа діяльності, яка в останні роки набуває все більшої популярності і є цікавою не лише для професіоналів, а й для широкої аудиторії.

Предметом вивчення курсу «Теорія та історія соціальних комунікацій» є соціальна комунікація як соціокультурний феномен, реалізований за допомогою засобів масової комунікації.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Теорія та історія соціальних комунікацій» тісно пов'язаний із такими спеціальними дисциплінами, як «Прикладні соціально-комунікаційні технології», «Методологія досліджень», «Соціальна інформатика» тощо.

Мета дисципліни «Теорія та історія соціальних комунікацій» – сприяти фаховій інтелектуальній та універсальній підготовці фахівців із високою морально-етичною та психологічною стійкістю в сучасних надскладних умовах інформаційного прискорення, інформаційного гешефту, інформаційно-психологічних спецоперацій та інформаційних воєн з урахуванням національних і глобальних викликів системи ЗМК, інтеграції традиційних і новаторських теоретико-методологічних підходів.

Мета реалізується шляхом розв'язання таких **завдань**:

- дослідити історію соціальної комунікації;
- засвоїти знання теорії та закономірностей розвитку комунікаційної системи суспільства, історії соціально-комунікаційних інститутів суспільства, етапів становлення соціально-комунікаційних структур, форм та процесів, історії важливих відкриттів щодо знакових систем, способів роботи з інформацією;
- орієнтуватися в моделях масових комунікацій та видах журналістики;
- навчити опрацьовувати соціальну проблематику ЗМІ, діяти в межах правового поля і законодавчого забезпечення функціонування інформації в суспільстві;
- фахово опрацьовувати інформацію з метою її соціалізації.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній формах;
- здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні програмні результати:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів I курсу РВО «магістр» і складається з 3 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Соціальні комунікації як об'єкт дослідження

Соціальні комунікації як наука. Особливості виникнення й розвитку соціальних комунікацій. Теорії і методи соціальної комунікації. Масова комунікація як соціальне явище. Підходи до розуміння сутності масової інформації. Розвиток сучасних теорій комунікації.

Визначення понять «комунікації», «соціальні комунікації», «масові комунікації». Соціальні комунікації у сукупності процесів і структур обігу інформації та знань у суспільстві. Соціальна комунікація як умова і характеристика існування соціуму. Соціальні функції комунікації. Класифікація комунікації. Масова комунікація як об'єкт міждисциплінарного вивчення (гуманітарних і точних наук). Методи дослідження соціальних комунікацій.

Історія соціальних комунікацій та соціально-комунікаційних інститутів суспільства. Історичні умови, соціокультурні фактори еволюції соціальних комунікацій. Закономірності розвитку соціальних комунікацій. Виникнення каналів розповсюдження соціальної інформації. Дописемні комунікації, їх роль і призначення. Виникнення писемної комунікації. Формування документальної комунікації: архіви, бібліотеки, музеї, бібліографічні служби, видавництва, книжкова торгівля. Художні комунікаційні канали – музика, танець, поезія, риторика, театр, графіка, живопис, скульптура, архітектура, перфоманс, шоу. Писемні комунікації. Рукопис. Пошта. Виникнення технічних каналів. Книгодрук. Фотографія. Звукозапис, телефон, телеграф, радіо, фототелеграф, телебачення, відео, комп'ютерний зв'язок, електронна пошта. Виникнення електронної комунікації. Соціокультурні фактори еволюції соціальних комунікацій. Рушійні сили розвитку соціальних комунікацій.

Генеza соціо-комунікативних знань у світовій філософській та науковій думці. Витоки соціо-комунікативних знань у Стародавній Греції, у працях «великих греків» (Сократ, Платон, Арістотель). Соціальні комунікації у матеріалістичних поглядах. Внесок класичної німецької філософії у розвиток науки про соціальні комунікації (Г.Гегель, Е.Кант). Поняття про інформацію, форми та способи передачу її передачі у філософії свідомості (Ж.Сартр, К.Леві-Стросс). Теорія комунікативної дії Ю.Габермаса. Комунікативна філософія К.Апеля. Тема комунікації у працях Л.Вітгенштейна, Ф.де Сосюра, Ч.Моріса, М.Бубера. Теорія інформаційного суспільства (Д.Бел, Е.Тофлер). Комунікація у дослідженнях вчених семіотичної, феноменологічної, кібернетичної, соціопсихологічної, соціокультурної, критичної традицій.

Розвиток соціальної комунікації як окремої наукової дисципліни у ХХ ст. Е.Бернейс – новатор у комунікативістиці. Г.Ласуелл та його внесок у розвиток цієї науки. Соціальні комунікації як об'єкт та предмет дослідження американських наукових шкіл (У.Ліпманн, П.Лазарсфельд, Е.Дооб та інші). Знання про комунікації в умовах тоталітаризму та диктатури (Радянський Союз, фашистська Італія, Третій Рейх). Соціальні комунікації у дослідженнях біхейвіористів (Д.Вотсон, И.Павлов, В.Дольник та інші). Формування парадигми знань про комунікації в Україні на зламі ХІХ-ХХ ст. Внесок О.Потебні у розвиток вітчизняної комунікативістики. Комунікації у працях українських філософів, науковців, суспільно-політичних діячів, лідер думки (Б.Грінченко, М.Драгоманов, М.Міхновський, Д.Донцов, С.Бандера). Досвід налагодження соціальних комунікацій діячами визвольного та повстанських рухів середини ХХ ст. Комунікації у працях і повсякденні лідерів дисидентського руху. Формування вітчизняних наукових традицій у комунікативістиці та вивчені соціальних комунікацій у добу незалежності. Система соціально-комунікативних знань на сучасному етапі в Україні і світі.

Соціальні комунікації у процесах формування громадської думки. Громадська думка: визначення, характеристика, функції. Особливості громадської думки та методологія її вивчення. Фактори впливу на ставлення людини до суспільних подій і фактів. Типи відносин: позитивні, негативні, нейтральні. Суспільні процеси і громадська думка: системні взаємозв'язки. Формування громадського суспільства. Способи впливу на громадську думку. Громадськість як об'єкт суспільних впливів і суб'єкт суспільної взаємодії. Симетрична (громадські зв'язки) та асиметрична комунікації (пропаганда, зв'язки з громадськістю, реклама, просування, продаж) як фактори соціокультурного розвитку. Громадська думка у політичних процесах.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Квіт С. Масові комунікації : підручник / С. Квіт. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 208 с.
2. Михайлин І. Журналістика як всесвіт: Вибрані медіадослідження. – Х.: Прапор, 2008. - 512с.
3. Потятинник Б. Медіа: ключі до розуміння .Серія: Медіакритика. – Львів, 2004.- 312с.
4. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. – К., 1999. – 308 с.
5. Соколов, А. В. Общая теория социальной коммуникации [Текст]: учеб. пособ. / А. В. Соколов. – СПб.: Изд.-во В.А. Михайлова, 2002. – 449 с.
6. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. – Львів : Літопис, 2010. – 538 с.
7. Житарюк М.Г. Структурно-елементні моделі-конфігуратори (В.Шкляр, В.Здоровега) // Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство. – Львів, 2008. – С.362-365. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zttmmi.ucoz.ru/_ld/0/33_monograf_a5_cd.pdf

8. Житарюк М.Г. Теорії когнітивної відповідності: функціональні параметри і проблеми ефективності інформаційного балансу в сучасному журналістикознавстві // Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство. – Львів, 2008. – С.139-196; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zmmi.ucoz.ru/_ld/0/33_monograf_a5_cd.pdf

Додаткова

1. Бутиріна М.В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіасередовищі: Монографія. – Дніпропетровськ: «Слово», 2009. – 368 с.
2. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О., – К.: Ніч лава, 2006. – 100 с.
3. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
4. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. – К.: Центр вільної преси, 1999. – 212 с.
5. Іванов В.Ф., Сердюк В.Є. Журналістська етика: Підручник / Передм. В.П. Мостового. – 2-ге вид., випр. – К.: Вища шк., 2007, 231 с.: іл.
6. Колшанский, Г.В. Паралингвистика [Текст] / Г.В. Колшанский. – М., 1974. – 204 с.
7. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. – К., 1995. – 304 с.
8. Корнєєв В.М. Підходи до вивчення прихованого текстового впливу // Вісн. Київ. ун-ту. Журналістика. – 2001. – Вип. 9. – С. 75-79.
9. Крейдлин, Г.Е. Невербальная семиотика: язык тела и естественный язык [Текст] / Г.Е. Крейдлин. – М.: Новое литературное обозрение, 2002. – 592с.
10. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губернський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
11. Мечковская, Н.Б. Семиотика: Язык. Природа. Культура [Текст]: курс лекцій/ Н.Б. Мечковская. – М., 2004. – 432 с.
12. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Підручник. – К.: Експрес-об'ява, 1998. – 334 с.
13. Партико З.В. Теорія масової інформації: Навчальний посібник. – Львів, «Паїс», 2007. – 122 с.
14. Різун В. Теорія масової комунікації: підручн. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація». // В.В. Різун. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 2008. – 260с.
15. Різун В.В. Маси: Тексти лекцій. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. – 118 с.
16. Українське законодавство: засоби масової інформації / Підготовлено Програмою правового захисту та освіти ЗМІ IREX У-Медіа. – К., 2004.
17. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики: Підручник-практикум. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 130 с.

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань
2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка
3. http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017.aspx – електронні ресурси Наукової бібліотеки ХДУ
4. <https://detector.media/> – українське інтернет-видання про медіа «Детектор медіа»
5. <http://www.aup.com.ua/> – електронний ресурс незалежної організації «Академія української преси» із підвищення кваліфікації журналістів України
6. <https://irrp.org.ua/> – сайт української громадської організації із розвитку українських медіа через навчання та підтримку

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає іспит.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентації, реферативних повідомлень, робота в групах.

Навчальна програма дисципліна «Нові медіа»

Укладач – Орлова Наталя Василівна,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Навчальну програму укладено на основі програми дисципліни «Новітні медіа» підготовки бакалаврів напряму 6.030301 – журналістика / Розробники: канд.філ.н., доц.. Мірошніченко П.В., асист. Виговська Н.А. ДВНЗ «Запорізький національний університет», факультет журналістики, кафедра журналістики. З., 2013.

Предмет вивчення. Українське суспільство все виразніше набуває ознак високотехнологічного в соціально-гуманітарній сфері. Сьогодні нові медіа активно використовуються в всіх сферах життя, що зумовлює радикальну трансформацію виробництва, обробки та передачі даних. Такі тенденції не можуть не позначитися на журналістиці, видавничій справі та редагуванні, рекламній діяльності.

Сучасна медіагалузь потребує фахівців, всебічно обізнаних, готових працювати оперативно, з вільним використанням цифрової техніки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є інструменти нових медіа для створення мультимедійного журналістського контенту.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Нові медіа» тісно пов'язана із такими курсами, як «Прикладні соціально-комунікаційні технології», «Методологія досліджень», «Соціальна інформатика» тощо.

Мета дисципліни «Нові медіа» - формування знань про «нові медіа», їх особливості, взаємодію з традиційними медіа.

Мета реалізується шляхом розв'язання таких **завдань**:

- ознайомити студентів із поняттями «нові медіа», «інтерактивність», «гіпертекстуальність», «конвергентність»;
- дослідити принципи роботи нових медіа;
- засвоїти правила створення мультимедійного контенту;
- оволодіти базовими навичками написання матеріалів для нових медіа, зокрема для соціальних мереж.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній формах;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність створювати медійний продукт.

Програмні програмні результати:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації;
- створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів I курсу РВО «магістр» і складається з 3 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Нові медіа та конвергентна журналістика

Поняття «нові медіа» в контексті розвитку сучасних ЗМІ. Визначення поняття «нові медіа». Типи та форми нових медіа. Поняття «конвергентна журналістика»: конвергенція, дигіталізація, інтерактивність. Передумови виникнення конвергенції в ЗМІ. Мультиплатформність. Основні відмінності традиційних типів медіа від новітніх медіа. Поняття WEB 2.0. Специфіка використання ресурсів WEB 2.0 в журналістській діяльності.

Конвергентна редакція як новий тип медійної бізнес-моделі. Типи конвергенції. Історія поняття «конвергенція». Використання терміну в суспільних та точних науках. Конвергенція журналістських жанрів. Конвергентна редакція: особливості та умови розвитку. Специфіка розвитку регіональних медіа в умовах технологічного буму. Конвергенція методів створення журналістських текстів в умовах розвитку інформаційних технологій. Поєднання картинки та звуку. Поєднання відео та тексту. Особливості використання різних типів передачі контенту в мультимедійній

історії. Нові типи редакцій та їх перспективи розвитку: світовий досвід, досвід національних медіа, досвід регіональних ЗМІ. Об'єднана редакція. Інтегрована редакція. Мультиплатформна редакція.

Інструменти пошуку інформації просування контенту. Агрегація контенту. RSS-розсилки як новий спосіб розповсюдження контенту. Використання новітніх технологій для розповсюдження мультимедійного контенту. Принципи роботи пошуковиків: Google як основний пошуковик в Україні. Бази даних: специфіка роботи з відкритими джерелами інформації. Методи збирання та розповсюдження великих масивів даних. Мультимедійні інструменти для роботи з базами даних. Соціальні мережі як інструмент просування контенту. Google-сервіси. Використання Facebook та інших соціальних мереждля пошуку інформації та просування журналістського контенту.

Нові ролі журналістів в сучасному інформаційному середовищі. Передумови виникнення нових ролей журналістів. Трансформація традиційних ролей сучасного журналіста: від класичного кореспондента до мультимедійного редактора. Поняття «універсальний журналіст». Нові ролі журналістів в інтернет-медіа. Редактор-агрегатор. Мобільний журналіст. Мультимедіа-продюсер. Етичні засади роботи журналіста в сучасних умовах розвитку інформаційних технологій.

Особливості використання мультимедіа в структурі журналістських жанрів. Поняття «мультимедійний текст». Складові мультимедійного тексту: особливості використання тексту в мультимедійній історії. Специфіка використання відео. Аудіопідкаст як нова складова текстової публікації. Мультимедійна новина. Мультимедійний репортаж. Мультимедійне інтерв'ю. Блоги як нових жанр журналістики. Мультимедійна історія як новий тип жанру в контексті розвитку конвергенції в медіа. Синтетичні журналістські жанри.

Онлайн-ресурси для створення мультимедійних текстів. Мультимедійні засоби візуалізації контенту. Онлайн-інструменти для створення аудіо та відеопідкастів. Особливості Amimoto, Podfm Програми по створенню інфографіки. Програми по роботі з великими масивами даних. Онлайн-ресурси по створенню карт. Інтеграція мультимедійних інструментів в журналістський текст.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Артамонова І. М. Тенденції становлення та перспективи розвитку інтернет-журналістики в Україні : монографія / І. М. Артамонова. – Донецьк : Лебідь, 2009. – 416 с.
2. Горчинська О. Нові медіа: виклики, ризики і лайфхаки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://detector.media/rinok/article/136732/2018-04-18-novi-media-vikliki-riziki-ta-laifkhaki/>
3. Калмыков А.А. Интернет-журналистика: учеб. пособие для вузов / А.А.Калмыков, Л.А. Коханова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 383 с.

4. Крейг Р. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ / Р. Крейг ; [пер. з англ. А. Іщенко]. – К. : Києво-Могилянська академія, 2007. – 324 с.
5. Лобовікова О. О. Соціальні мережі як феномен інформаційного суспільства [Текст] / О. О. Лобовікова, А. С. Мельніков // Вісник Львівського університету. Л., 2011. Вип. 5. С. 154–160.
6. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації / Д. Мак-Квейл. – Львів. : Літопис, 2010. – 538 с.
7. Нові медіа в сучасному суспільстві: культурологічний вимір: монографія / В. М. Судакова, М. Ю. Наумова та ін. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2017. – 352 с.
8. Потятиник Б. Інтернет-журналістика: навч. посіб / Борис Потятиник. – Львів : ПАІС, 2010. – 246 с.
9. Федорова О. Л. Ера соціальної комунікації: проблематика нових медіа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/fedorova.pdf
Додаткова
1. Артамонова І. Жанри онлайн-журналістики. - [Електронний ресурс] / Артамонова І. // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – 2008. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_filol/uch_21_1fn/artamonov_a.pdf
2. Афанасьєва К. О. Інтернет-видання: обсяг прав та ступінь відповідальності // Свобода висловлювань і приватність. – 2002. – № 5. – С. 15–20.
3. Биков В. Ю., Задорожна Н. Т., Омельченко Т. Г. Сучасні підходи та принципи побудови порталів // Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору: Зб. наук. праць / За ред. В. Ю.
4. Григорова З. В. Нові медіа, соціальні медіа, соціальні мережі – ієрархія інформаційного простору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ttdruk.vpi.kpi.ua/article/view/115905>
5. Данько-Сліпцова А. Нові медіа: історія, типологія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/1242>
6. Зражевська Н. І. Нові медіа і нові форми комунікації в медіакulturі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1015/apmk_2013_14_16.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Іванов В. Комп'ютерні мас-медіа на межі століть [Електронний ресурс] / В. Іванов // Актуальні питання масової комунікації. – 2002. — Вип. 3. — Ч. I. — Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=362>.
8. Іванов В. Правове регулювання Інтернет. Деякі аспекти // Свобода висловлювань і приватність. — 2002. — No 3. — С. 21–27.
9. Карабин Т. В. Особливості міжособистісного спілкування в мережі «Internet» // Актуальні проблеми психології. Т. 1. Соціальна психологія.

- Психологія управління. Організаційна психологія. — К., 2002. — Частина 5. — С. 41–47.
10. Кислова О. М. Нові медіа як комунікативні технології XXI століття: наслідки мережевізації та інтелектуалізації комунікацій / О. М. Кислова, К. О. Берднік // Соціальні технології: заради чого? Яким чином? З яким результатом? : монографія / Колектив авторів, наук. ред. В. І. Подшивалкіна. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова, 2015. С. 277–288.
  11. Коцарев О. О. Типологія інтернет-ЗМІ / О. О. Коцарев // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. — 2006. — Т. 19 (58). — No 5. — С. 321–324.
  12. Набоких У. Обзор развития новых медиа в зарубежной практике / У. Набоких, А. Семенов. [Електронний ресурс] // GrandPrix. Режим доступу: <http://www.takegrandprix.ru/articles/doc112.html>.
  13. Наумова М. Ю. Нові медіа та традиційні ЗМІ: моделі співіснування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_86.pdf
  14. Прохоренко Є. Я. Феномен кіберкультури в інформаційно-технологічному відтворенні соціуму : автореф. дис.канд. соціол. наук : 22.00.04 / Є. Я Прохоренко. — Х., 2008. — 23 с.
  15. Путівник ретельного журналіста : посібник для студентів Інституту журналістики. — К. : ТОВ «Київська типографія», 2006. — 176 с.
  16. Рендол Д. Універсальний журналіст : посібник для студентів Інституту журналістики. — К. : ТОВ «Київська типографія», 2006. — 152 с.
  17. Семенюк Г. Нові медіа: сутність, перспективи та загрози. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.newmedia.univ.kiev.ua/2010-11-02-12-33-08/40-2010-11-27-22-10-58/32-where-is-the-static-content>
  18. Стойко І. Нові медіа та тенденції розвитку системи авторського права та суміжних прав в Україні та світі. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://uba.ua/documents/text/Stroyko_Iryna.pdf
  19. Тонкіх І. Ю. Проблема типології інтернет-ЗМІ // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. Науково-виробничий журнал. 2010. — No 2. — С 80–84.
  20. Федорчук Л. П. Журналіст конвергентної редакції: нові виклики професії / Л. П. Федорчук // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. 2010. Вип. 54. С. 209–212.
  21. Шульга М. І. Система соціальних медіа у процесі інтеграції у маркетингові комунікації / М. І. Шульга. [Електронний ресурс] // Науковий блог. Режим доступу: <http://naub.org.ua/?p=1245>.
- Інтернет-ресурси*
1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань
  2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

3. http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017.aspx – електронні ресурси Наукової бібліотеки ХДУ
4. <https://internews.ua/> – сайт для журналістів, медіаекспертів «Інтерньюз-Україна»
5. <https://detector.media/> – українське інтернет-видання про медіа «Детектор медіа»
6. <http://www.aup.com.ua/> – електронний ресурс незалежної організації «Академія української преси» із підвищення кваліфікації журналістів України
7. <https://irrp.org.ua/> – сайт української громадської організації із розвитку українських медіа через навчання та підтримку

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, підготовка презентацій, творчих робіт. Підсумковий контроль передбачає залік.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентації, творчих робіт, реферативних повідомлень, робота в групах.

Навчальна програма з дисципліни «Інформаційна політика та безпека»

Розробник – Юріна Юлія Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Навчальну програму укладено на основі навчальної програми курсу «Інформаційна політика та безпека» спеціальності 7.03030101 – журналістика / Розробники: Бондаренко І.С., к. філол. н., доцент кафедри соціальних комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю, ДВНЗ «Запорізький національний університет», З., 2012.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поняття інформаційної безпеки як одного з видів національної безпеки; типи інформаційних загроз; основні модифікації інформаційних потоків (знищення інформації, зашумлення каналів великим обсягом побічної інформації, нав'язування інформації, дезінформування тощо); проблеми України, пов'язані з захистом українського національного інформаційного ринку (процеси глобалізації та інформаційна експансія з боку Росії); законодавчо-нормативна база забезпечення захисту інформації.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс «Інформаційна політика та безпека» тісно пов'язаний із такими спеціальними курсами, як «Політологія», «Історія», «Соціологія масової комунікації», «Медіаправо» тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Мета курсу «Інформаційна політика та безпека» – сприяти поглибленню знань майбутніх фахівців щодо організації й діяльності органів державної влади, центрального та місцевого управління стосовно захисту інформації та інформаційної безпеки суспільства, ознайомити студентів з тенденціями розвитку інформаційного простору України, подати аналіз функціонування основних його складових (ЗМІ, архівний, бібліотечний, кінематографічний комплекси, телекомунікаційні системи), пояснити сутність системи забезпечення інформаційної безпеки України.

Основні **завдання** вивчення курсу – забезпечити осмислене знання студентами основ теорії національної безпеки; допомогти студентам осягнути основи державної інформаційної політики; засвоїти засади інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки України; на основі набутих теоретичних знань навчити аналізувати студентів перспективи розвитку основних складових інформаційного простору України.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній - формах;
- здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні програмні результати:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, проякі бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Інформаційна безпека в системі національної безпеки України. Основи державної інформаційної політики.

Інформаційна безпека в системі національної безпеки України. Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України. Джерела загроз інформаційній безпеці України.

Основи державної інформаційної політики України. Державна інформаційна політика у контексті інтеграції України в Європейський Союз.

Реальні та потенційні загрози інформаційній безпеці України.

Змістовий модуль № 2. Шляхи розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Сучасний стан інформаційного простору України: поліграфічний та кінематографічний комплекси.

Сучасний стан інформаційного простору України: засоби масової інформації. Форми інформаційного протиборства.

Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко І.С. Правові основи масової комунікації: Навчально-методичний посібник для студентів факультету журналістики. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 84 с.
2. Горбулін В.П., Биченок М.М. Проблеми захисту інформаційного простору України: монографія / В.П. Горбулін, М.М. Биченок. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 136 с.
3. Інформаційний простір України: Словник-довідник законодавчих термінів: довідково-навчальне видання / Автор-укладач Я.О.Чепуренко / Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. – К.: “Освіта України”, 2008. – 544 с.
4. Ліпкан В.А. Теоретичні основи та елементи національної безпеки України: монографія / В.А. Ліпкан. – К.: “Текст”, 2003 – 600 с.
5. Литвиненко О.В. Інформаційні впливи і операції: Теоретико-аналітичні нариси / О.В. Литвиненко. – К.: НІСД, 2003. – 240 с.
6. Марущак А.І. Інформаційне право: Доступ до інформації: навчальний посібник / А.І. Марущак. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
7. Марущак А.І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності: навчальний посібник / А.І. Марущак. – К.: Видавничий дім “Скіф”, КНТ, 2008. – 344 с.
8. Основи інформаційного права України: Навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко; за ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника. 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Знання, 2009. – 414 с.
9. Цимбалюк В.С. Інформаційне право (основи теорії і практики). Монографія. – К.: “Освіта України”, 2010. – 388 с.
10. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика: Навч. посіб. – к.: Знання, 2006. – 663 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

Додаткова

4. Основи інформаційного права України: навч. посібник / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський, В.М. Брижко. – К., 2009.
5. Харченко Л. Інформаційна безпека України: Глосарій / Л. Харченко / За заг. ред д. юрид. н., проф. Р. Калюжного. – К. : Текст, 2004. – 136 с.
6. Юдін О. Інформаційна безпека держави : [навч. посіб.] / О. Юдін, В. Богуш. – Х. : Консул, 2005. – 576 с.

Нормативні документи

1. Закон України “Про інформацію” від 02.10.92, №2657 // zakon.rada.gov.ua.
2. Закон України “Про науково-технічну інформацію” від 25.06.93, №3322 // zakon.rada.gov.ua.
3. Закон України “Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах” 05.07.94, №80/94 // zakon.rada.gov.ua.
4. Закон України “Про національну програму інформатизації” від 04.02.98, №74/98 // zakon.rada.gov.ua.
5. Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” від від 09.01 2007 р., №537-V // zakon.rada.gov.ua
6. Закон України “Про основи національної безпеки України” від 19.06.2003 р № 964-IV // zakon.rada.gov.ua.
7. Указ Президента України “Про Доктрину інформаційної безпеки України” від 08.07.2009 р. № 514/20

Інтернет-ресурси

1. Агентство Європейського Союзу з питань мережевої та інформаційної безпеки . - <https://www.enisa.europa.eu>.
2. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації. - <http://www.dsszzi.gov.ua/dsszzi/control/uk/index>.
3. Журнал "Інформаційні технології. Аналітичні матеріали", Розділ «Інформаційна безпека» (Інтернет-журнал).. - <http://it.ridne.net/taxonomy/term/14>.
4. Сайт Верховної Ради України (Розділ «Законодавство України»). - <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
5. Центр інформаційної безпеки. - <https://www.bezpeka.com/ru/glavnaja/>.

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає залік.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентації, реферативних повідомлень, робота в групах.

Навчальна програма

з дисципліни «Методологія досліджень»

Розробник – Юріна Юлія Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Навчальну програму укладено на основі робочої програми дисципліни «Якісні і кількісні методи досліджень у журналістикознавстві» підготовки бакалаврів напряму 061. Журналістика / Розробники: Сірінюк-Долгарьова

К.Г., к. н. соц. ком., доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Запорізький національний університет», факультет журналістики, кафедра журналістики. З., 2019.

Предмет вивчення. Необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни є самостійна робота студентів під керівництвом викладачів, а також самостійна робота з юридичною літературою, законодавчими і нормативними актами з питань правового регулювання тих чи інших суспільних відносин, спеціальною інформаційно-аналітичною та методичною літературою, виконання індивідуальних практичних завдань. З метою активізації та інтенсифікації роботи студентів при вивченні навчальної дисципліни вирішуються завдання, використовуються практичні правові ситуації, здійснюється тестовий контроль, виконується курсова робота.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс пов'язаний з іншими дисциплінами теоретичної та практичної підготовки, такими як: «Теорія та історія журналістики», «Основи наукових досліджень», «Теорія та методика журналістської творчості», «Теорія та історія соціальних комунікацій».

Мета вивчення дисципліни «Методологія досліджень» – формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності, на студентському рівні, на етапах аспірантських досліджень.

Завдання курсу – теоретична підготовка з питань сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; розробки етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи магістрів; специфіки наукового пізнання; змісту та структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику; визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Компетентності:

- здатність володіти державною мовою в письмовій та усній - формах;
- здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Програмні програмні результати:

- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію українською мовою;
- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, проякі бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовний модуль № 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності. Технологія проведення наукових досліджень. Технологія дослідницької роботи.

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

Виявлення і нагромадження фактів дійсності – важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу.

Формування наукової теорії – основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Підготовчий етап наукового дослідження

Вибір теми наукового дослідження, що може бути віднесена до певного наукового напряму чи до наукової проблеми. Теми наукового дослідження: теоретичні, практичні і змішані. Роль наукового керівника при виборі теми наукового дослідження.

Поняття про планування наукового дослідження. Методологічний розділ: 1) формулювання проблеми чи теми; 2) визначення об'єкта і предмета дослідження; 3) визначення мети і постановку завдань дослідження; 4) інтерпретацію основних понять; 5) формулювання робочих гіпотез.

Плани наукового дослідження: розвідувальні, аналітичні (описові) і експериментальні. Пропелерна програма плану наукового дослідження. План магістерської випускової (дипломної) чи курсової роботи. Робочий план (план- графік) виконання робіт.

Робота з науковою інформацією

Інформаційний підхід у методології пізнання. Наукова інформація та її джерела. Поняття наукової інформації. Види та вимоги до наукових видань: автореферат, дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання.

Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір, узагальнення і аналіз слідчої, судової, прокурорської, адвокатської, нотаріальної та іншої практики. Джерела опублікованої юридичної практики.

Написання і оформлення наукових праць студентів

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, курсової, випускової магістерської роботи. Наукова стаття. Звіт про науково-дослідну роботу (НДР).

Упровадження результатів закінчених досліджень та розрахунок їх ефективності. Продукція наукових досліджень: теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації. Кінцеві результати НДР, місце і форми їх застосування. Порядок упровадження результатів НДР у практику діяльності правоохоронних та державних органів, а також суду. Відповідальність за впровадження НДР. Здавання замовнику НДР. Упровадження завершених досліджень: дослідне випробування розроблених методик, рекомендацій, інструкцій, положень.

Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії. Економічна, науково-технічна, соціальна ефективність.

Рекомендована література

Основна

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : [навч. посіб.] / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Грабченко А. І. Методи наукових досліджень : [навч. посіб.] / А. І. Грабченко, В. О. Федорович, Я. М. Гаращенко. – Х. : НТУ «ХПІ», 2009. – 142 с.
3. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади) : [навч. посіб.] / М. С. Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 120 с.
4. Жоль К. К. Методы научного познания и логика (для юристов) : [учебное пособие] / К. К. Жоль. – К. : Атика, 2001. – 288 с.
5. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень : [навч. посіб.] / за ред. А.Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
6. Корягін М. В. Основи наукових досліджень: [навч. посіб.] / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – К. : Алерта, 2014. – 622 с.
7. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця / Ю. М. Краснобокий. – К. : Науковий світ, 2000. – 83 с.

8. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : [навч. посіб.] / О. В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 192 с.
9. Оспіщев В. І. Технологія наукових досліджень в економіці: [навч. посіб.] / В. І. Оспіщев, В. В. Кривошей. – К. : Знання, 2013. – 255 с.
10. Палеха Ю. І. Основи науково-дослідної роботи : [навч. посіб.] / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш. – К. : Видавництво Ліра-К, 2013. – 336 с.
11. Тихомиров А. Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы : [монография] / А. Д. Тихомиров. – К. : Знання, 2005. – 384 с.
12. Циппеліус Р. Юридична методологія / Р. Циппеліус ; [переклад, адаптація, приклади з права України і список термінів Р. Корнута]. – К. : Реферат, 2004. – 176 с.
13. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : [підручник] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. – 7-е видання, перероблене і доповнене. – К. : Знання, 2010. – 295 с.

Додаткова

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учебн. пособ. / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень : [підручник для студентів економ, спец, вузів. 3-е видання, перероблене і доповнене. – К. : Вища школа, 2001. – 271 с.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
4. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень: [навч. посібн.] / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. / за ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2010. - 280 с.
6. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 212 с.
7. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О. В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
8. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень : [навч.-метод. посібн.] / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
9. Лудченко А. А. Основы научных исследований : [учебн. пособ.] / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. – К. : «Знання», КОО, 2000. – 114 с.
10. Методологія наукових досліджень: [навч. посібн.] / В. П. Волков, М. А. Подригало, О. П. Кравченко [та ін.] ; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т та ін. – Луганськ : СНУ, 2009. – 351 с.

11. Методологические вопросы науковедения : [сб. науч. трудов] / В. И. Оноприенко, Б. А. Малицкий, Л. В. Рыжко [и др.]; ред. В. И. Оноприенко ; Нац. акад. наук Украины, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки им. Г. М. Доброва. – К. : УкрИНТЭИ, 2001. – 329 с.
12. Пушкар О. І. Основи наукових досліджень : [конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050109 усіх форм навчання] / О. І. Пушкар, О. А. Єрмоленко. – Х. : Вид ХНЕУ, 2005. – 88 с.
13. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : [навч. посібн.] / В. І. Романчиков. – К. : ІЗМН, 1997. – 248 с.
14. Рузавин Г. И. Методология научного исследования / Г. И. Рузавин. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 317 с.
15. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : [підручник] / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Знання, 2007.
16. Фареник С. Логіка і методологія наукового дослідження / С. Фареник. – К. : Вид. УАДУ, 2000. – 340 с.
17. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень: [навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл.] / Н. В. Чупріна ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2009. – 246 с.
18. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання-прес, 2002. – 296 с.
19. Юринєць В. Є. Методологія наукових досліджень : [навч. посібн.] / В. Є. Юринєць ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім.В.Вернадського, електронний каталог періодичних видань
2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека інституту журналістики Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка
3. www.zakon.rada.gov.ua – законодавча база рекламної діяльності
4. www.reclamka.biz – Реклама України: реєстр рекламних агентств та PR-кампанії у пресі.

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Навчальна дисципліна «Методологія досліджень» оцінюється за модульною системою. Вона складається з 1 модулю. Підсумковий контроль передбачає залік.

Форми поточного контролю: усні відповіді на семінарських заняттях, оцінювання домашніх самостійних завдань; тестів та контрольних робіт виконаних студентами під час семінарських занять.

Навчальна програма
дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін»

Розробник – Рембецька Ольга Віталіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Програма розроблена на основі програми навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» / Укладач: П'ятакова Г.П., Львівський національний університет імені Івана Франка. Л., 2017 р.

Предмет вивчення. «Методика викладання фахових дисциплін» – це практично зорієнтована дисципліна. Вона знайомить студентів із специфікою викладання фахових дисциплін спеціальності «Журналістика»; з раціональними методами, прийомами, засобами і формами організації навчальної діяльності студентів з метою свідомого оволодіння майбутніми журналістами системою професійно значущих знань, формування відповідних умінь і навичок практичного застосування цих знань.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» є надання магістрантам цілісної і логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки кадрів вищої кваліфікації у ЗВО; розкриття концепції, основ теорії та методики викладання навчальних дисциплін у системі вищої педагогічної освіти.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ознайомити слухачів магістратури зі структурою і змістом навчального процесу у вищому навчальному закладі, з особливостями роботи викладачів, завідувача кафедри, деканату, адміністрації;
- забезпечити оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії зі студентами; навчити творчо застосовувати знання і способи діяльності, засвоєні під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу;
- навчити планувати, організовувати і аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять, використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку студентів;
- стимулювати набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи та дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності;
- ознайомити слухачів магістратури з кращим педагогічним досвідом викладачів ВНЗ України, апробувати найбільш ефективні прийоми і методи навчання, що застосовуються в системі викладання журналістикознавчих дисциплін.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою;

- здатність застосовувати новітні й традиційні технології навчання і виховання студентів в процесі здійснення педагогічної діяльності у вищій школі.

Програмні результати навчання:

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;
- використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів 1 курсу магістратури і складається з 4 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Система, структура і функції вищої журналістської освіти.

Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Педагогічний процес у вищій школі. Система, структура і функції вищої журналістської освіти в Україні. Історія журналістської освіти.

Дидактика вищої школи. Поняття дидактики вищої школи. Поняття про процес навчання. Учасники навчального процесу. Принципи навчання. Зміст вищої освіти. Методи навчання. Прийоми навчання. Засоби навчання.

Методика викладання фахових дисциплін: нормативно-правові та організаційні аспекти. Методика викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Журналістика». Предмет і завдання курсу. Нормативна документація в організації навчального процесу зі спеціальності «Журналістика». Методичне забезпечення навчального процесу

Форми організації навчання у вищій школі. Поняття про форму організації навчання. Класифікація організаційних форм навчання. Академічна лекція в системі професійної підготовки майбутніх журналістів. Історія виникнення лекції як форми навчального заняття і методу передачі навчальної інформації. Переваги й недоліки лекції як форми організації навчальної діяльності студентів. Дидактичні й методичні вимоги до академічної лекції. Види лекцій. Функції лекцій. Дидактичні принципи, що забезпечують успішність лекційного заняття. Технологія підготовки академічної лекції. Структура лекційного заняття. Композиційна будова лекції. Типові недоліки в композиції лекції. Методи викладу навчальної інформації на лекційному занятті. Види навчальної наочності, технічні засоби навчання. Підготовка викладача до лекції як до акту публічного виступу перед студентською аудиторією. Методика проведення лекції.

Змістовий модуль № 2. Методика викладання журналістскознавчих дисциплін.

Методика проведення лекційних занять. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Мовна культура викладача. Способи

фіксації навчальної інформації під час лекційного заняття. Нетрадиційні лекції: зміст, мета, методика проведення.

Методика проведення семінарських занять. Практичне заняття в системі форм навчання у вищій школі. Мета проведення практичних занять у вищій школі. Види практичних занять. Семінар як основна форма занять для засвоєння лекційного матеріалу і обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання, із фундаментальних журналістських дисциплін. Види семінарських занять. Функції семінарів. Історія виникнення семінарів як форми навчальних занять. Типи семінарів для професійно орієнтованих дисциплін. Переваги й недоліки семінарських занять. Методика підготовки і проведення семінарського заняття. Розробка плану семінару; інформування студентів про питання, що виносяться на обговорення; рекомендації щодо використання навчальної літератури. Організація проведення семінару: створення умов для дискусії, залучення до обговорення конкретного питання крім студента-доповідача інших студентів. Критерії оцінки семінарського заняття.

Методика проведення практичних занять. Практичне заняття. Мета проведення практичних занять. Структура практичного заняття. Загальні методичні вимоги до організації і проведення практичних занять з циклу професійно орієнтованих дисциплін. Різновиди практичних занять з фахових дисциплін спеціальності «Журналістика». Форми проведення практичних занять. Ситуаційні задачі на практичному занятті. Лабораторне заняття. Основні завдання лабораторного заняття в системі практичної підготовки майбутніх журналістів. Загальні методичні вимоги до організації і проведення лабораторних занять з циклу професійно орієнтованих дисциплін. Ділові ігри в системі формування професійних якостей майбутніх журналістів. Різновиди ділових ігор. Етапи підготовки і проведення ділової гри. Інтелектуальні ігри.

Організація самостійної роботи студентів. Методика проведення контролю знань студентів. Самостійна робота як форма організації навчальної діяльності студентів. Місце СРС в навчальному процесі ЗВО. Види самостійної роботи з вивчення журналістскознавчих дисциплін. Контроль за самостійною роботою студентів. Навчально-методичне забезпечення СРС. Науково-дослідницька робота студентів у ЗВО. Форми науково-дослідної роботи студентів. Роль науково-педагогічного працівника в організації науково-дослідницької роботи студентів. Характеристика та умови проведення різних форм контролю знань студентів. Критерії визначення якості знань студентів.

Інтерактивні методи і форми навчання у вищій школі: науково-теоретичні засади. Сутність інтерактивного навчання. Психологічні особливості студентів. Професійна компетентність викладача.

Застосування інтерактивних методів на лекційних і практичних заняттях. Методика організації роботи в парах. Методика організації роботи в малих групах.

Практика застосування інтерактивних методів. Метод проектів. Метод проектів як технологія навчання. Вимоги до використання методу проектів. Портфоліо проекту. Правила створення.

Тренінг. Поняття тренінгу. Зміст тренінгу. Тривалість тренінгу. Оцінювання ефективності тренінгу. Структура тренінгового заняття. Методика проведення тренінгу.

Кейс-метод. Кейс-метод – яскравий приклад інтерактивних технологій. Суть кейс-методу. Сутність роботи над кейс-методом.

Навчальна дискусія. Навчальна гра. Навчальна дискусія як метод наукового пізнання. Види дискусій. Методика проведення навчальної дискусії. Особливості застосування навчальних ігор.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л. В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Білан Л. Л. Методика викладання у вищій аграрній школі: Навчальний посібник / Л. Л. Білан. – Ніжин, ПП Лисенко, 2010. – 299 с.
3. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі: Навчально-методичний посібник / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А. В. Цимбалюк, С. Я. Цимбалюк. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001.- 146 с.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури / С. С. Вітвицька. - Київ, 2003.-316 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. П. Волкова. — 3-тє вид., стереотип. — К. : Академвидав, 2009.
6. Еш С. Методика викладання у вищому навчальному закладі [Текст] / С. Еш // Вища школа. — 2010. — № 11. — С. 94-108.
7. Кордон В. Нетрадиційні форми й методи проведення занять - шлях до успіху: сучасна педагогіка має значний арсенал новітніх технологій навчання, які останнім часом все більше і ширше використовуються під час організації навчального процесу [Текст] / В. Кордон, В. Костецька // Освіта. Технікуми. Коледжі. — 2009. — № 2. — С. 4-5.
8. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – 2-ге вид., допов. І переробл. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
9. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи (+Авторизований доступ) [Текст] : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 486 с.
10. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення [Текст] : навч. пос. / В. С. Лозниця. — К. : ЕксОб, 2001. — 304 с.
11. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка (Авторизований доступ) [Текст] : Навч. посіб. / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа. — К. : МАУП, 2002. — 176 с.

12. Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навч. закладів і порядок надання навчальній літературі грифів Міністерства Освіти і Науки України [Текст] / Відпов. за вип. Кривошея А.Н. — К. : Знання, 2008. — 16 с.

13. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник / І. Л. Михайлин. — Суми : Університетська книга, 2009. — 336 с.

14. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник / О. В. Михайличенко. — Суми: СумДПУ, 2009. — 122 с.

15. Мойсеюк Н. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. Мойсеюк. — 5-е вид., доп. і перероб. — К. : ВАТ Білоцерківська книжкова фабрика, 2007. — 656 с.

16. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Текст] : Навчальний посібник / В. М. Нагаєв. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 232 с.

17. Орлова І. Педагогіка в інформаційному суспільстві [Текст] / І. Орлова // Освіта України. — 2008. — № 15.- 22 лютого. — С. 4.

18. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи (+Авторизований доступ) [Текст] : навч. посіб. / В. Л. Ортинський. — К. : ЦУЛ, 2009. — 472 с.

19. Пальчевський С. С. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. — К. : Каравела, 2007. — 576 с.

20. Педагогіка вищої школи [Текст] : Навчальний посібник / З.Н.Курлянд. — 3-є вид., перероб., доп. — К. : Знання, 2007. — 495 с.

21. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. — К.: Знання, 2005. — 399 с.

22. Пермяков О. А. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / О. А. Пермяков, В. В. Морозов. — 2-ге вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2010. — 171 с.

23. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посіб. / Т. І. Туркот. — К. : Кондор, 2011.

24. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посіб. / М. М. Фіцула. — 2-ге вид., доп. — К. : Академвидав, 2010.

25. Ягупов В. В. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / В. В. Ягупов. — К. : Либідь, 2003. — 560 с.

26. Ягоднікова В.В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. / В. В. Ягоднікова. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 80 с.

Додаткова:

1. Михайлин І. Нарис з історіографії історії української журналістики: методологічні уроки Івана Франка / І. Михайлин // Українська періодика: історія і сучасність. Львів, 2002. — С. 30-36.

2. Різун В.В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві: Навчальний посібник / В.В. Різун, Т.В. Скотникова. — К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». — 2005. — 104 с.

3. Різун В.В. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: Монографія / В.В. Різун, Т.А. Трачук. – К., 2005. – 232 с.

4. Трачук Т.А. Українське журналістикознавство (історичний аспект): навчальний посібник / Т.А. Трачук. – К., 2013. – 240 с.

5. Українське журналістикознавство в працях науковців Інституту журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка, 1993 – 1998: Вибрана бібліографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики; Уклад. В. Ф. Іванов, Б. І. Черняков. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 24 с.

Інтернет-ресурси

1. Михайлин І. Розвиток науки про соціальні комунікації в Україні: історія журналістикознавства [Електронний ресурс] / Ігор Михайлин. – Режим доступу: http://wwwphilology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/mykhajlyn/rozvytok.pdf

2. Хилько М. Методологічні основи дослідження журналістикознавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11400.html>

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, написання творчих робіт, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає іспит.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентацій, реферативних повідомлень, робота в групах, розробка планів лекційних, семінарських, практичних занять.

Навчальна програма дисципліни «Соціальна інформатика»

Розробник – Рембецька Ольга Віталіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Програма розроблена на основі робочої програми навчальної дисципліни «Соціальна інформатика» / Розробник: Островська Н.В., Національний університет «Запорізька політехніка». З., 2017 р.

Предмет вивчення. В умовах інформатизації суспільства інформатика як наукова дисципліна стає однією з фундаментальних галузей наукового знання, в рамках якої вивчаються інформаційні процеси, методи та засоби отримання, опрацювання, передавання, зберігання та використання різноманітних даних і повідомлень.

Разом з тим, інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та їх швидке проникнення у усі сфери суспільного життя сприяли

виникненню нового напрямку у сучасній інформатиці – соціальної інформатики.

Соціальна інформатика – науковий напрям, в якому вивчається комплекс проблем, пов'язаних з перебігом інформаційних процесів в соціумі та його інформатизацією (Національна доповідь РФ на II Міжнародному конгресі ЮНЕСКО «Освіта та інформатика», 1996 р.).

Курс «Соціальна інформатика» є вступним у циклі курсів з методів комп'ютерної обробки та аналізу соціологічних даних і передбачає знайомство з такими програмами, як Word, TextAnalyst, Vaal, Excel, PowerPoint, SPSS, Oca.

Міждисциплінарні зв'язки. Дана дисципліна є однією з базових для спеціальності «Журналістика» і є складовою циклу спеціальних дисциплін нормативної частини фахівців СВО «магістр», як «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Теорія та історія видавничої справи і редагування», «Соціологія громадської думки» та інших.

Метою навчального курсу є надання системних відомостей про соціальну інформатику як наукову дисципліну, що вивчає особливості функціонування комунікаційних інститутів в умовах розвитку інформаційного суспільства, соціокультурні аспекти функціонування інформаційно-комунікаційних систем.

Завданнями навчального курсу «Соціальна інформатика» є:

- опанування основних концепцій інформатизації суспільства.
- аналіз сучасних тенденцій розвитку суспільства знань, технологій Веб 2.0.
- засвоєння інформаційних технологій, необхідних для професійної діяльності фахівця соціальної інформатики.
- знайомство із сучасними технологіями Веб-аналітики та соціології Інтернету.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність спілкуватися державною мовою;
- здатність використовувати інформаційні технології, необхідні для професійної діяльності журналіста.

Очікуванні результати навчання:

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усні, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;
- розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів 1 курсу магістратури і складається 3,5 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Соціальна інформатика як наукова дисципліна.

Визначення соціальної інформатики. Методологічні засади соціальної інформатики. Соціальна інформатика в системі наукового пізнання. Структура соціальної інформатики як наукової дисципліни.

Змістовий модуль № 2. Інформаційне суспільство.

Проблеми становлення та розвитку інформаційного суспільства. Основні риси інформаційного суспільства. Інформатизація як глобальний процес.

Змістовий модуль № 3. Людина в інформаційному суспільстві.

Людина й інформаційне суспільство. Людина й інформація. Людина й інформаційне спілкування. Людина в реаліях інформаційного суспільства. Самореалізація особистості в інформаційному суспільстві. Інформаційна культура особистості. Інформаційна безпека в інформаційному суспільстві

Змістовий модуль № 4. Інформаційні та соціальні ресурси.

Ресурси суспільства, інформаційний ресурс. Національні та регіональні інформаційні ресурси. Інформаційне середовище. Інформаційний потенціал, інформаційна технологія. Формування інформаційних ресурсів. Інформаційні послуги та продукти. Інформаційно-пошукові системи. Електронні бібліотеки. Соціальні ресурси.

Змістовий модуль № 5. Соціальні мережі.

Визначення та призначення соціальних мереж. Методи аналізу соціальних мереж. Соціальні мережі в Інтернеті. Сервіси соціальних мереж.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Ганжела С.І. Основи інформаційних технологій. / Ганжела С.І., Ганжела І.П. – Кіровоград: ПП “Центр оперативної поліграфії “Авангард”, 2006. – 100 с.
2. Жалдак М.І., Хомік О.А., Володько І.В., Снігур О.М. Інформаційні технології. Навчально-методичний посібник. К.: 2003. – 194 с.
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 13, ст.64, зі змінами та доповненнями.
4. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2003.- №36. – ст.275, зі змінами та доповненнями. 5. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, N 48, ст.650, зі змінами та доповненнями.
5. Закон України «Про національну програму інформатизації» // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 1998.- №27-28. – ст.181, зі змінами та доповненнями.
6. Закон України «Про телекомунікації» // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2004.- №12. – ст.155, зі змінами та доповненнями.

7. Колин К. К. Социальная информатика: Учебное пособие для вузов. – М.: Академический Проект; М.: Фонд «Мир», 2003. – 432 с. – (Gaudeamus).
8. Соціальна інформатика: навчальний посібник./ Носенко Т.І., Бонч-Бруєвич Г.Ф.; Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, ін-т суспільства, каф. інформатики. – К.: [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2013. – 136 с.

Додаткова

1. Жалдак М.І., Рамський Ю.С. Інформатика: Навч. посібник / За ред. М.І. Шкіля. – К.: Вища шк., 1991. – 319 с: іл.
2. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник / Баженов В.А. та ін. – К.: Каравела, 2004. – 464 с.
3. Руденко В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики /За ред. Мадзігона В.М. – К.: Фенікс, 2000. – 304с.: іл.
4. Почепцов Г. Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://issuu.com/the_communication/docs/19-26
5. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г. Г. Почепцов. – К.: Видавничий центр "Київський університет", 1999. – 308 с.

Інтернет-ресурси

1. Почепцов Г. Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://issuu.com/the_communication/docs/19-26
2. Проблеми захисту від масованих інформаційно-пропагандистських операцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/book/Litv/009_1.htm
3. Manipulation // Oxford dictionary of biochemistry and molecular biology / Richard Cammack, Anthony Donald Smith, Teresa K. Attwood, Peter Campbell; а також [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: http://books.google.ru/books?id=...=book_result&ct=result&resnum=4
4. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім.В.Вернадського, електронний каталог періодичних видань
5. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, написання творчих робіт, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає залік.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентацій, реферативних повідомлень, робота в групах.

**Навчальна програма
дисципліни «Теорія та історія журналістики,
видавничої справи і редагування»**

Розробник – Рембецька Ольга Віталіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Програма розроблена на основі робочої програми навчальної дисципліни «Теорія та історія журналістики» / Розробник: Скленар І.М., Львівський національний університет імені Івана Франка. Л., 2016 р.

Предмет вивчення. Навчальна дисципліна «Теорія та історія журналістики, видавничої справи і редагування» вводить студентів у процес розвитку та функціонування загальних характеристик і тенденцій українських ЗМІ. Він навчає студентів аналізу, виробленню критичної оцінки процесів і явищ, які супроводжують етапи становлення українських мас-медіа й засобів масової інформації у світі. Предмет дає розуміння особливостей вироблення поняттєвого апарату, термінологічної диференціації, використання кращих набутоків журналістичнознавчої діяльності в сучасній мас-медійній практиці.

Міждисциплінарні зв'язки. Дана дисципліна є однією з базових для спеціальності «Журналістика» і є складовою циклу спеціальних дисциплін нормативної частини фахівців СВО «магістр», як «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Теорія та історія видавничої справи і редагування», «Соціологія громадської думки» та інших.

Метою і завданням навчальної дисципліни «Теорія та історія журналістики, видавничої справи і редагування» є:

- дати студентам цілісне розуміння загальних тенденцій розвитку вітчизняної науки про пресу з урахуванням історичного минулого та критичного осмислення всіх процесів і явищ, пов'язаних із мас-медійним поступом;

- сформуванню цілісних уявлень студентів щодо формування наукових процесів у дослідженні ЗМІ на сучасному етапі, зокрема становлення традицій журналістичнознавства;

- визначити основний поняттєвий апарат і закріпити чіткі знання у сфері термінологічної практики;

- застосувати здобуті знання у власному науковому пошуку в галузі теорії та історії журналістики;

- освоєння магістром журналістики комплексу знань з теорії та історії видавничої справи та редагування, необхідних для реалізації у практичній роботі магістра відповідних виконавських та управлінських функцій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність спілкуватися державною мовою.

Очікуванні результати навчання:

- виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усні, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;
- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

Інформаційний обсяг дисципліни. Курс розрахований на студентів 1 курсу магістратури і складається 6 кредитів.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль № 1. Теорія та історія журналістики.

Предмет і завдання курсу «Теорія та історія журналістики», його місце в системі підготовки фахівця з журналістики. Предмет, завдання дисципліни «Теорія та історія журналістики». Складові дисципліни: теорія журналістики та історія журналістики. Завдання, обсяг теорії журналістики. Мета та предмет історії журналістики. Місце дисципліни в системі підготовки фахівця з журналістики.

Структура науки про журналістику. Журналістика як наука, її найважливіші складові: теорія та історія журналістики. Медіакритика як складові науки про журналістику. Методологія наукових досліджень та методика журналістської творчості. Соціологія масових комунікацій. Журналістська деонтологія.

Сучасне українське журналістознавство крізь призму концепту соціальні комунікації». Сутність та особливості дисципліни «Журналістознавство». Соціологія мас-медіа як галузь знань. Соціологія журналістики як галузь наукового знання.

Школа журналістознавства та теорії масової комунікації. Поняття про сучасне журналістознавство. Завдання та основні напрями сучасних журналістознавчих досліджень. Школа теорії масової комунікації. Основні напрями досліджень з теорії масових комунікацій.

Зародження української науки про журналістику, розвиток науки в 1920-1930-х роках. Зародження української науки про журналістику. Осип Маковей та його спроба здійснити періодизацію ІУЖ. І.Франко та його теоретичні праці про журналістику. Дискусія навколо проблеми зародження і початків української преси. Внесок у розвиток вітчизняного журналістознавства Михайла Грушевського.

Журналістознавчі дослідження в 1950-1980-х роках. Створення університетської журналістської освіти. Зародження Спілки журналістів України. Напрями досліджень історії журналістики. Створення Центру бібліографування українських періодичних видань Львівська державна наукова бібліотека АН УРСР імені В. Стефаника. Відкриття спецради для захисту дисертацій з журналістики.

Наука про журналістику в добу української державності. Утворення в Україні інституцій з вивчення історії журналістики. Наукові проекти НДЦ періодики Львівської національної наукової бібліотеки України ім.В.Стефаніка. Створення видання «Українська журналістика в іменах». Інститут журналістики КНУ імені Т.Г.Шевченка як освітньо-науковий центр.

Центри журналістської освіти і науки в Україні. Інститут журналістики КНУ імені Т.Г.Шевченка як освітньо-науковий центр: кафедри, наукові школи, дослідження. Факультет журналістики Львівського національного університету імені І.Франка – видатний центр журналістської освіти та науки: кафедри, наукові школи, дослідження.

Надбання в галузі журналістикознавства видатних діячів української діаспори. Наукова діяльність Аркадія Животка. Внесок у роз'яснення історії української журналістики Ю.Тернопільського. Наукові праці та нариси інших діячів української діаспори.

Основні напрями сучасних наукових журналістикознавчих досліджень. Розвідки історичного характеру, дослідження типології та специфіки ЗМК, а також вивчення форм і жанрів журналістської діяльності. Дослідження публіцистичної спадщини. Аналіз соціальної комунікативної ролі ЗМІ й дослідження впливу на аудиторію. Різні аспекти вивчення мови ЗМІ. Дослідження проблематики ЗМІ, професійної етики, внутрішніх проблем журналістської діяльності.

Змістовий модуль № 2. Теорія та історія видавничої справи і редагування.

Теорія та історія видавничої справи та редагування: теоретико-методологічні аспекти. Предмет та завдання курсу. Видавнича справа як сфера суспільних відносин. Місце видавничої справи та редагування в науках із соціальних комунікацій. Видавнича справа та редагування: термінознавчі аспекти.

Видавнича справа та редагування: термінознавчі аспекти. Термінознавчий мінімум у теорії видавничої справи та редагуванні. Еволюція термінотворення в науці про видавничу справу та редагування: ретроспектива. Репресовані українські термінологічні словники 20-х років ХХ ст. Сучасні тенденції українського термінотворення в науці про видавничу справу та редагування.

Періодичні фахові видання з видавничої справи та редагування в Україні та світі як засіб професіоналізації фахівців. Українські видання: від давнини до сучасності (ретроспектива). Зарубіжні видання: Європа, Америка.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. *Різун В.В.* Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: Монографія / В.В. Різун, Т.А. Трачук. – К., 2005. – 232 с.

2. *Михайлин І.* Нарис з історіографії історії української журналістики: методологічні уроки Івана Франка / І. Михайлин // Українська періодика: історія і сучасність. Львів, 2002. – С. 30-36.

3. *Романюк М.* Українське пресознавство на порозі ХХІ століття / М. Романюк. – Львів, 2000. – 110 с.

4. Українське журналістикознавство. Дисертаційні дослідження, 1982-2000 рр.: Бібліографічний покажчик / Укладач Б. І. Черняков. – К., 2000.

5. *Різун В.В.* Методи наукових досліджень у журналістикознавстві: Навчальний посібник / В.В. Різун, Т.В. Скотникова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – 2005. – 104 с.

Додаткова

6. *Дмитрук В.* Іван Франко – історик української демократичної журналістики // Іван Франко: Статті і матеріали / В. Дмитрук. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1960. – Зб. 7. – С. 174–209.

7. Журналістикознавчі публікації у серіальних виданнях Київського університету імені Тараса Шевченка 1958–1998: Бібліографічний покажчик / Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики; Укладач Б. І. Черняков. – К., 1999. – 32 с.

8. *Коновець О. Ф.* Просвітницький рух в Україні (XIX – перша третина ХХ ст.) / О.Ф. Коновець. – К.: Хрещатик, 1992. – 120 с.

9. *Курганський І. П.* Майстерність Франка – публіциста / І.П. Курганський. – Львів: Вища школа, 1974. – 148 с.

10. *Михайлин І.* Нарис з історіографії історії української журналістики: Методологічні уроки Івана Франка / І. Михайлин // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повід. сьомої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 17–18 трав. 2002 р. – Львів, 2002. – С. 30–36.

11. *Нечиталюк М. Ф.* Зачинатель теорії публіцистики. Деякі питання теорії публіцистики в інтерпретації Івана Франка / М. Ф. Нечиталюк // Збірник праць кафедри української преси. – Львів: ЛНУ ім. Ів. Франка, 2000. – Вип. 3. – С. 211–219.

12. *Нечиталюк М. Ф.* Методологічні засади історико-журналістської науки / М.Ф. Нечиталюк // Українська преса. Хрестоматія. Том І. Преса Східної України 60-х років ХІХ ст. / За ред. д-ра філол. наук, проф. М. Ф. Нечиталюка. – Львів, 1999. – С. 8–17.

13. *Нечиталюк М. Ф.* Методологічні проблеми історико-журналістських досліджень / М.Ф. Нечиталюк // Українська періодика: історія і сучасність: Тези доп. і повід. Всеукр. наук.-теорет. конф. 9–10 груд. 1993 р. – Львів, 1993. – С. 17–22.

14. *Нечиталюк М. Ф.* Оружием публициста: Вопросы теории, проблематики, идеологической функции, мастерства публицистики Ивана Франко / М.Ф. Нечиталюк. – Львов: Вища школа. Изд-во при Льв. ун-те, 1981. – 232 с.

15. *Романюк М.* Історія української преси: Проблеми періодизації / М. Романюк // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів, 1994. – Вип. 1. – С. 6–13.

16. *Сербенська О. А.* Мовна діяльність журналіста: Методологічні засади Івана Франка / О.А. Сербенська // Українська періодика: історія і сучасність:

Доп. та повід. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 24–26 жовт. 2003 р. – Львів, 2003. – С. 33–37.

17. Українське журналістикознавство в працях науковців Інституту журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка, 1993 – 1998: Вибрана бібліографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики; Уклад. В. Ф. Іванов, Б. І. Черняков. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 24 с.

Інтернет-ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека ім.В.Вернадського, електронний каталог періодичних видань

2. www.journlib.univ.kiev.ua – електронна бібліотека інституту журналістики Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка

Форма підсумкового контролю успішності навчання. Програма дисципліни включає проведення поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль передбачає опитування на семінарських заняттях, написання творчих робіт, підготовка презентацій. Підсумковий контроль передбачає іспит.

Засоби діагностики успішності навчання: тестові завдання, підготовка презентацій, реферативних повідомлень, робота в групах.